

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу
Слюзара Андрія Володимировича
«Теоретичні основи і технології очищення безкисневих газів
від сірководню хінгідронним методом»
подану на здобуття наукового ступеня доктора технічних наук
за спеціальністю 05.17.01 Технологія неорганічних речовин

Актуальність теми дисертаційної роботи. Постійне підвищення вимог до якості вуглеводневої сировини, чистоти доквілля, а також збільшенням питомого об'єму перероблення сірчистих і високосірчистих нафт, газів, вугілля зумовлюють важливість й актуальність очищення безкисневих газів від сірководню. У результаті сіркоочищення газів отримують якісну газову сировину або паливо; уникають отруєння каталізаторів; досягають зменшення корозійної дії цих газів, збільшення часу роботи обладнання і комунікацій, зменшення шкідливих викидів в атмосферу.

Сучасні промислові методи очищення високодебітних безкисневих газів у газо- і нафтопереробній галузях промисловості (етаноламінові способи очищення з методом Клауса) характеризуються багатостадійністю, є незавершеними в екологічному аспекті та пропонують одержання сірки невисокої якості. Окрім того, спостерігається тенденція до збільшення перероблення сірководневмісних природних, попутних нафтових та інших газів з низькодебітних родовищ. Особливо це стосується очищення біогазів, частка яких, разом з іншими відновлюваними джерелами енергії, інтенсивно зростає останні два десятиліття. Існуючі технології є економічно недоцільними для очищення газів з низькодебітних джерел. Відповідно такі гази часто використовують тільки як паливо, забруднюючи при тому доквілля дещо менш шкідливим двооксидом сірки. Так, клас небезпеки для H_2S – II і граничнодопустимі викиди - 5 мг/м^3 , а для SO_2 – IV і 500 мг/м^3 .

Тому розвиток теоретичних основ і технологій очищення безкисневих (природних і технологічних) газів від сірководню хінгідронними окисними системами є актуальним завданням, дасть змогу значно підвищити гнучкість та

селективність методу, а також, за рахунок можливості одержання двох цінних модифікацій сірки – дрібнодисперсної та полімерної, його економічну ефективність.

Дисертаційна роботи виконувалась за держбюджетними темами: «Розробка теоретичних і технологічних основ вилучення сірководню з неокисневмісних газів хінгідронним методом» (ДБ/Хінгідрон) (номер державної реєстрації 0104U002327), «Розробка теоретичних і технологічних основ перероблення розчинів хемосорбованого сірководню у сірку» (ДБ/ХМС) (номер державної реєстрації 0106U000263), «Дослідження процесів перероблення сірковмісних матеріалів з одержанням сірки та її сполук» (номер державної реєстрації 0107U005040), «Електрохімічна регенерація поглинальних розчинів хінгідронного методу очищення газів від сірководню (номер державної реєстрації 0116U006727), а також в межах госпдоговірних НДР «Пошуки раціональних шляхів та розроблення основ технологій перероблення сірковмісних відходів та сполук кольорових металів ЗАТ «Лукур» з одержанням товарних продуктів» (№ 6982) та ТОВ «Карпатнафтохім» (м. Калуш Івано-Франківської обл.) «Дослідження стану діючого обладнання та рекомендації щодо удосконалення діючих технологічних процесів на ТОВ «Карпатнафтохім» (№А2019100275/35).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації Слюзара А.В. є високим і базується на всебічному, ґрунтовному аналізі наукової та патентної літератури, що стосується методів очищення газів від сірководню, попередніх досліджень з розробки хінгідронного методу, масообмінної апаратури в системі Г-Р та можливих електрохімічних процесів у хінгідронному поглинальному розчині. Представлені у дисертаційній роботі ідеї, рішення та висновки підтверджені одержаними експериментальними результатами, їх комп'ютерним обробленням та належною інтерпретацією, відповідністю результатів моделювання експериментальним результатам, а також коректним використанням сучасних методів досліджень: циклічної і лінійної вольтамперометрії, потенціометрії, об'ємного аналізу, ІЧ, УФ та видимої спектроскопії, скануючої електронної мікроскопії.

Наукова новизна. Автором вперше встановлено закономірності фазової рівноваги в системі сірководень – хінгідронний поглинальний розчин, на підставі чого виведено математичну залежність рівноважного парціального тиску сірководню від складу хінгідронного поглинального розчину та розроблено технологічні засади двостадійного очищення газів від сірководню хінгідронним методом; розширено знання про властивості та механізм формування ХОС залежно від часу експозиції та складу карбонатних і карбонатно-тіосульфатних розчинів хінгідрону, на підставі чого запропоновано вдосконалену методику її приготування для збільшення ефективності очищення газів і селективності цілеспрямованого окиснення хемосорбованого H_2S до S чи $Na_2S_2O_3$; розроблено і експериментально перевірено математичну модель процесу хемосорбції H_2S з безкисневих газів ХПР у барботажному апараті, що враховує вплив тиску, ступеня насичення сірководнем та і початкової концентрації натрію карбонату; розроблено математичну модель процесу хемосорбції O_2 з повітря під час регенерації хінгідронного поглинального розчину та встановлено кінетичні параметри цього процесу у абсорбері з суцільним барботажем шаром, що дало змогу аргументувати вибір масообмінного обладнання для здійснення регенерації хінгідронного поглинального розчину киснем повітря; вперше вивчено вплив компонентів безкисневих газів на очищення безкисневих газів від H_2S хінгідронним поглинальним розчином та його регенерацію, що дало змогу практично уніфікувати технологічні схеми очищення різних природних і технологічних газів; вперше встановлені закономірності впливу складу карбонатного розчину хінгідрону та технологічних параметрів на електрохімічну регенерацію ХПР, що дало змогу запропонувати технологічну схему хінгідронного методу очищення газів від H_2S з електрохімічною і напівелектрохімічною регенерацією ХПР.

Практичне значення дисертаційної роботи полягає у розробленні технологічних процесів для очищення безкисневих (природних і технологічних) газів від сірководню хінгідронним методом, особливістю яких є здійснення процесів за атмосферного чи підвищеного тиску, стадійність (одно- чи двостадійне), хімічна чи електрохімічна регенерація розчинів, цілеспрямоване

одержанням сірки чи тіосульфатного розчину. Здійснено аналіз ресурсів сірководневмісних газів у різних галузях промисловості, які можуть слугувати сировиною для одержання сірки чи її сполук : природний газ Локачинського родовища (с. Локачі Волинської обл.); попутний нафтовий газ родовища «Прорва» (Республіка Казахстан); регенераційний газ після МЕА установок на ПАТ «Алчевський КХЗ»; вуглеводневий газ ПАТ «Нафтохімік Прикарпаття» (м. Надвірна Івано-Франківської обл.); піролізний газ ТзОВ «Карпатнафтохім» (м. Калуш Івано-Франківської обл.); біогаз ТОВ «Гудвеллі Україна» (с. Копанки Івано-Франківської обл.).

До промислового впровадження запропоновано технології очищення від сірководню хінгідронним методом піролізного газу олефінового виробництва ТзОВ «Карпатнафтохім» (м. Калуш Івано-Франківської обл.) та вуглеводневого газу установки сповільненого коксування ПАТ «Нафтохімік Прикарпаття» (м. Надвірна Івано-Франківської обл.).

Аналіз змісту роботи. Дисертація складається із анотації, вступу, 8 розділів, висновків, списку використаних джерел інформації (333 найменування) та 7 додатків. Матеріали основної частини викладені на 257 сторінках, містять 47 рисунків і 46 таблиць. Загальний обсяг дисертації – 365 сторінок.

Розділи структуровані, наприкінці кожного розділу наведено висновки та перелік друківаних праць, в яких опубліковано результати досліджень.

У вступі обґрунтовано актуальність дисертаційного дослідження, сформульовано мету та завдання дисертації, наведено зв'язок з державними науковими програмами та госпдоговірними темами, висвітлено наукову та практичну цінність роботи, наведено загальну характеристику роботи, деталізовано особистий внесок здобувача.

Грунтовний аналіз науково-технічної та патентної літератури наведено у **першому розділі** дисертації, зокрема проаналізовано виробництво і споживання сірки в Україні, ресурси сірководневих, зокрема, безкисневих газів, методи очищення газів від H_2S в промисловості та стадії хінгідронного процесу. Описано основні його недоліки і невирішені питання, які гальмують впровадження методу у промисловості для очищення безкисневих газів від H_2S . Виділено основний,

першочерговий недолік - утворення $\text{Na}_2\text{S}_2\text{O}_3$ за рахунок побічної реакції окиснення сірководню киснем повітря на стадії регенерації розчину. Для обґрунтування вибору раціонального обладнання процесів хемосорбції H_2S з безкисневих газів і хемосорбції O_2 з повітря поглинальним розчином проаналізовано масообмінну апаратуру у системах Г-Р. Наприкінці розділу сформульовано мету і основні завдання дисертаційного дослідження.

У другому розділі наведено опис розроблених установок для визначення рівноважного парціального тиску H_2S над хінгідронним поглинальним розчином (ХПР), досліджень хемосорбції H_2S з газів у барботажній колоні та горизонтальному абсорбері з ковшоподібними диспергаторами (абсорбері ГАКД), досліджень хемосорбції O_2 під час регенерації ХПР у барботажному абсорбері та абсорбері ГАКД, електрохімічної регенерації поглинального розчину, досліджень впливу домішок у промислових безкисневих газах на хемосорбцію H_2S і регенерацію розчину. Описано методики досліджень фізико-хімічних і окисно-відновних властивостей хінгідронних розчинів, аналізу поглинального розчину та газів на вміст H_2S та інших сірковмісних сполук.

Третій розділ присвячений дослідженню фізико-хімічних властивостей ХПР залежно від його складу та, на їх основі, теоретичних досліджень вибору масообмінної апаратури для здійснення процесів хемосорбції як H_2S на стадії очищення газу, так і O_2 на стадії регенерації ХПР.

Оцінено взаємну розчинність у системі хінгідрон– NaHCO_3 – Na_2CO_3 – $\text{Na}_2\text{S}_2\text{O}_3$ для встановлення меж граничних концентрацій інгредієнтів ХПР, за яких забезпечувались би високі значення його поглинальної здатності і селективності процесу. Показано можливість використання розчинів з підвищеними концентраціями інгредієнтів (кг/м^3) 5-10-350-40 або 5-20-350-10. Встановлено вплив температури і концентрацій інгредієнтів поглинального розчину на густину і кінематичну в'язкість, рН, стаціонарний окисно-відновний потенціал (ОВП) та поверхневий натяг розчинів.

На основі цих результатів проведено розрахунки величин дифузійних опорів, що створюють газова і рідинна фази у трьох різних типах абсорберів (насадковому, барботажному і диспергуючому). Враховуючи переваги і недоліки

розглянутих типів абсорберів, дисертантом здійснено обґрунтований вибір і рекомендовано для процесів хемосорбції сірководню і кисню ХПР застосовувати диспергуючі або барботажні абсорбери.

У четвертому розділі наведено результати досліджень зміни окисно-відновних властивостей хінгідронного окисника під час його приготування.

Для досліджень окисно-відновних властивостей системи використано сучасний електрохімічний метод – метод циклічної вольтамперометрії (ЦВА). Дисертантом встановлено, що окисно-відновні властивості поглинального розчину залежать від форми хінгідрону - вихідний чи олігомеризований. Розчини з попередньою експозицією (за рахунок олігомеризації хінгідрону) мають нижчий рН і вищий стаціонарний ОВП. Встановлено також, що послідовність додавання інгредієнтів у ХПР впливає на значення ОВП і рН розчинів. Так, значення рН розчинів, в яких хінгідрон спершу був олігомеризований у содових розчинах, практично однакові - 8,94 і 8,96 і є меншими, ніж у випадку олігомеризації з добавкою $\text{Na}_2\text{S}_2\text{O}_3$ - 9,11...9,20. Відповідно, значення ОВП цих розчинів є більшими: -0,142 і -0,165 В проти -0,220...-0,259 В.

Методом УФ-спектроскопії водних розчинів хінгідрону встановлено збільшення частки семіхіонних фрагментів в олігомері та $n \rightarrow \pi^*$ переходи в моноаніон-радикалах хінгідрону, що ініціюють полімеризацію, збільшення довжини ланцюга і утворення полісеміхіонів. Методом ІЧ-спектроскопії за рефlekсами карбонільних і гідроксильних груп досліджено зміну співвідношення хінонних і гідрохінонних фрагментів у реакційній системі та запропоновано орієнтовну структуру хінгідронної окисної системи (ХОС).

Методом ЦВА дисертант здійснив ґрунтовні дослідження зміни окисно-відновних властивостей хінгідронного окисника залежно від часу вистоювання розчину та складу содових та тіосульфатно-содових розчинів хінгідрону. На основі цих результатів дисертант визначив максимальні значення окисної і відновної поведінки ХОС та дійшов висновку про взаємодію хінгідрону чи його олігомеру з $\text{Na}_2\text{S}_2\text{O}_3$, який міститься у поглинальному розчині, з утворенням гідрохінонних сульфозаміщених фрагментів хінгідронного окисника. Такий окисник характеризується нижчими значеннями ОВП, а отже меншою

селективністю окиснення H_2S до сірки. Запропоновано вдосконалення до технології приготування ХПР.

П'ятий розділ присвячений дослідженням хемосорбції сірководню з безкисневих газів у абсорбері ГАКД і вертикальному абсорбері з суцільним барботажем шаром (ВАБШ). Спочатку було досліджено рівновагу в системі H_2S – ХПР і показано значний вплив на неї ступеня насичення поглинального розчину сірководнем. Це важливо для забезпечення повноти очищення газів від сірководню. Для забезпечення нормативних показників очищення газів запропоновано здійснювати двостадійне очищення: на 1-й стадії для очищення застосовувати регенований поглинальний розчин, а на 2-ій стадії – свіжий ХПР.

З врахуванням даних рівноваги і рекомендованих критеріальних рівнянь було розроблено математичну модель процесу хемосорбції H_2S у барботажному режимі, яка враховує вплив тиску, початкової концентрації натрію карбонату і ступеня насичення розчину сірководнем. Розроблену модель перевірено на експериментальній установці хемосорбції H_2S з азото-сірководневої суміші під тиском до 10 МПа у барботажному режимі і доведено, що модель адекватно відображає процес. Показано, що залежність швидкості хемосорбції сірководню пропорційна тиску в степені 0,82...0,83, що саме і характерно для «помірно розчинних» газів, яким є сірководень. Отримані залежності щодо хемосорбції H_2S з безкисневого газу перевірено під час дослідження очищення піролізного газу ТзОВ «Карпатнафтохім» у барботажному режимі.

Для створення моделі процесу хемосорбції сірководню ХПР у апаратах з диспергуючим режимом роботи застосовано критеріальні рівняння і результати досліджень (інших авторів) у промислових умовах роботи диспергаторів абсорбера ГАКД. Перевірку теоретичних досліджень процесу хемосорбції H_2S з безкисневих газів у диспергуючому режимі здійснено у моделі абсорбера ГАКД. Встановлено інтенсивність диспергування, за якого дифузійний опір рідинної фази не лімітує хемосорбцію H_2S з безкисневого газу в ГАКД (лінійна швидкість кінців диспергатора $V_{\text{лін.}} \geq 12$ м/с, кількість диспергаторів $S = 4$ шт/м довжини горизонтального вала), та швидкість газового потоку 1,8...2,0 м/с.

Вивченню стадії хімічної регенерації поглинального розчину у двох типах

масообмінної апаратури - абсорберах ГАКД і ВАБШ присвячений **шостий розділ**.

Встановлено, що у ВАБШ за низького газомісту кисню опір масовіддачі з боку рідинної фази у $(1,9...2,7) \cdot 10^3$ разів більший від опору газової. Ступінь хемосорбції кисню з повітря ХПР є лише дещо більшим ніж його сорбції содовим розчином, однак все рівно низьким. Визначено коефіцієнт прискорення абсорбції кисню ($\chi = 5,14$) та встановлена константа швидкості реакції між хемосорбованим O_2 і відновною формою ХОС $k_1 = 0,1547 \text{ м}^3/(\text{с} \cdot \text{моль})$. Низька швидкість хемосорбції кисню у ВАБШ, порівняно з швидкістю хімічної реакції, дала змогу дисертанту не рекомендувати цей тип масообмінного обладнання для регенерації хінгідронного поглинального розчину.

Тому наступні дослідження регенерації розчину було здійснено в ГАКД. Так як однакову швидкості окиснення можна досягти, змінюючи співвідношення лінійної швидкості диспергаторів ($V_{\text{лін.}}$) і їх числа (S , шт/м), то раціональну інтенсивність диспергування ($V_{\text{лін.}} = 10 \text{ м/с}$ і $S = 4 \text{ шт/м}$) ХПР визначено за умовними енергозатратами на диспергування.

Здійснені дослідження у цьому і попередньому розділах дисертації дали змогу дисертанту дійти висновку, що, в основному, при забезпеченні певних умов основні вуглеводневі компоненти газів не впливають на хемосорбцію сірководню і швидкість регенерації поглинального розчину.

У сьомому розділі автором наведено результати досліджень, присвячених збільшенню гнучкості хінгідронного методу за рахунок спрямування процесів на одержання наперед заданого продукту – дрібнодисперсної сірки чи тіосульфатного розчину – сировини для одержання полімерної модифікації сірки. Розроблено електрохімічний метод регенерації ХПР з встановленням основних його параметрів. Показано, що при електрохімічній регенерації ХПР відбувається конкурування процесів окиснення сполук сірки і відновних форм ХОС, що стало основою для розробки концепції напівелектрохімічної регенерації ХПР.

З метою використання відхідних тіосульфатовмісних розчинів як сировини для одержання полімерної сірки технологією кислотного розкладу здійснено дослідження впливу концентрації $Na_2S_2O_3$ в ХПР та температури на ступінь

хемосорбції H_2S і коефіцієнт масопередачі. Одержані результати дозволили автору рекомендувати для хемосорбції сірководню з газів ХПР з вмістом: Na_2CO_3 – 10 кг/м^3 , хінгідрону – $5, \text{ кг/м}^3$ і $\text{Na}_2\text{S}_2\text{O}_3$ до $350, \text{ кг/м}^3$ за одночасного підвищення температури процесу до $303\text{...}308 \text{ К}$. Як стверджує автор, одержання двох цінних видів сірки у хінгідронному процесі забезпечить його економічну ефективність.

Встановлено вплив рН поглинального розчину на одержанням сірки у хінгідронному процесі. Для спрямування процесу на одержання сірки потрібно забезпечувати відносно високу концентрацією NaHCO_3 порівняно з Na_2CO_3 у поглинальному розчині, що дасть підтримувати рН не вище $8,8\text{...}8,9$. Для спрямування процесу на одержання $\text{Na}_2\text{S}_2\text{O}_3$ варто використовувати ХПР з високим значенням рН.

У **восьмому розділі** автором запропоновано 4 варіанти технологічних схем і режимів очищення газів від сірководню з одержанням наперед заданого продукту - дрібнодисперсної сірки чи тіосульфатного розчину – сировини для одержання полімерної модифікації сірки; які відрізняються за умовами здійснення окремих стадій технологічного процесу (зокрема, тиском), допустимим значенням залишкового вмісту сірководню в розчині та за цільовим продуктом очищення (сірка чи натрію тіосульфат). Відмінність схем полягає у використанні на стадії очищення газів різних апаратів (абсорбер ГАКД чи барботажний тарілковий абсорбер), застосуванні одно- чи двостадійного очищення, здійсненні регенерації ХПР хімічним (абсорбер ГАКД) або електрохімічним (окиснювач і мембранний електролізер) способами.

До запропонованих технологічних схем очищення різних типів безкисневих газів методів наведено дані по витратних коефіцієнтах та оцінено їх ефективність.

Висновки загалом відображають одержані здобувачем найважливіші наукові і практичні результати.

Повнота викладення здобувачем основних результатів дисертаційної роботи в публікаціях. Основні положення і результати досліджень доповідались та обговорювались на багатьох авторитетних науково-технічних конференціях і достатньо повно опубліковані у 69 наукових працях, серед яких 23 статті у

наукових фахових виданнях України, в тому числі 5 у виданнях, що включені до міжнародних НМБ та 5 патентів України, з яких 3 - патенти на винахід.

Оцінка мови та оформлення дисертації та автореферату. Дисертаційна робота та автореферат написані українською технічно грамотною мовою та відповідно до вимог Міністерства освіти і науки України. Автореферат стисло передає зміст дисертації і не містить наукових висновків, які відсутні в дисертації. Автор послідовно та доступно викладає матеріал, стисло формулює запропоновані рішення, рекомендації та висновки.

Зауваження до дисертаційної роботи:

1. Хемосорбція сірководню з технологічних газів содовим поглинальним розчином є важливою стадією хінгдронного методу. Але в Україні відсутнє виробництво кальцинованої соди і тому це значно здорожчить цей процес, а в роботі не розглянуті альтернативні поглинальні розчини.

2. У науковій новизні вказано, що розроблено «математичну модель процесу». На мій погляд, виведення регресійного рівняння впливу тих чи інших чинників не є математичною моделлю. Крім того, така математична модель процесу хемосорбції H_2S у барботажному режимі у вигляді критеріального рівняння не в повній мірі враховує фізико-хімічні основи реакцій, які перебігають у цьому процесі.

3. У роботі не в повній мірі розглянуті екологічні проблеми, які пов'язані з утилізацією компонентів неконтрольованих витрат хінгдронного методу ($Na_2S_2O_3$, $NaHS$, стадій виділення сірки, приготування розчинів ХПР).

4. У роботі багато уваги приділено процесам масопередачі і дуже мало - процесам хімічного перетворення, маршрутам хімічних реакцій, константам швидкостей, енергіям активації по стадіям хінгдронного методу. Тим більше, що робота виконана на кафедрі хімії та технології неорганічних речовин.

5. У роботі стверджується, що вперше встановлені закономірності впливу складу карбонатного розчину хінгдрону та технологічних параметрів на електрохімічну регенерацію ХПР. Водночас закономірності не наведені, як і технологічні рішення.

6. У літературному огляді зроблений не повний аналіз фізико-хімічних методів очищення газів від сірководню у світовій науково-технологічній практиці, тому і технологічні висновки не повні.

7. У дисертації не наведені показники якості використаної сировини і проміжних продуктів і як вони впливають на отриману дрібнодисперсну сірку. У розділі 2 варто було б навести методики аналізу на вміст сірки і сполук сірки у поглинальному розчині.

8. У роботі мало уваги приділено нанотехнологіям і наноматеріалам, а це є сучасний стан технологій у світовій практиці.

9. Відомо, що у інших хінонних методах очищення (Такахакс і Стретфорд як окисники використовують сульфозаміщені сполуки. Можливо і у хінгидронному методі треба застосовувати сульфозаміщений окисник?

10. Варто було б навести УФ та ІЧ-спектрограму для наочності трактування співвідношення хінонних та гідрохінонних груп у системах ХОС.

11. Зважаючи на складність досліджень хемосорбції сірководню під тиском чи не варто було б використати методи планування експерименту?

12. Дисертантом досліджено вплив основних вуглеводневих компонентів газів, а відомо, що у коксовому, а також у біогазах містяться не тільки вуглеводневі компоненти, але і CO_2 , COS , CS_2 , NH_3 та інші. У роботі це питання висвітлено не достатньо.

13. Дисертаційну роботу значно б прикрасило реальне впровадження хінгидронного методу на діючому, наприклад, нафтопереробному підприємстві.

14. У дисертаційній роботі і авторефераті зустрічаються описки і помилки. Наприклад, у авторефераті вказано про 303 найменування опрацьованої літератури, а в роботі їх 333.

Водночас вищевказані зауваження не принципові і не зменшують наукову новизну та практичну цінність результатів дисертаційної роботи.

Загальний висновок. Актуальність обраної теми дисертації, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій сформульованих у роботі, їх достовірність і новизна, повнота їх викладу в опублікованих працях,

значення отриманих результатів для науки і практики, зміст дисертації та її завершеність дає змогу зробити висновок, що дисертаційна робота Слюзара Андрія Володимировича відповідає вимогам до докторських дисертацій, що викладені в пп. 9, 10, та 12 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою КМ України від 24.07.2013 р. № 567 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ №656 від 19.08.2015 р., 159 від 30.12.2015 р., № 567 від 27.07.2016 р., № 943 від 20.11.2019 р., № 607 від 15.07.2020 р. та Наказу МОН України № 1220 від 23.09.2019 р., а її автор – Слюзар А.В. заслуговує присудження наукового ступеня доктора технічних наук за спеціальністю 05.17.01 Технологія неорганічних речовин.

Офіційний опонент:

доктор технічних наук, професор,
директор Навчально-наукового інституту
хімічних технологій та інженерії
Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»

Рищенко І.М.

Підпис проф. Рищенко І.М. засвідчую

Вчений секретар
Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»

Заковоротний О.Ю.